

BOB BOELENS EN JEROEN VAN URK IN DE CHAT: RAADSLID 2.0

De gemeentesecretaris van Schiermonnikoog - en 100x100-correspondent - en de raadsgriffier van Oude-IJsselstreek houden zich dagelijks bezig met het versterken van de lokale democratie. Door inwoners centraal te stellen, te verbinden, te luisteren en vanuit nieuwe perspectieven te kijken, geven ze dit vorm in de eigen gemeente. 'Practice what you preach' dus. Maar wat 'preachen' ze eigenlijk?

Aan de hand van enkele stellingen geven Bob en Jeroen hun mening over de inrichting van het lokale bestuur. De rol van raadsleden komt aan bod, alsmede de toegankelijkheid van politiek en de waarborging van democratische controle.

VOLKSVERTEGENWOORDIGERS WORDEN VOLKSVERBINDERS

Jeroen: Raadsleden moeten zich identificeren met burgers en daarvoor is een andere benadering van de functie nodig. **Het is krampachtig om het duale en de tegenstelling te benadrukken.** Er zijn allerlei experimenten met nieuwe vormen van democratie. David van Reybrouck schrijft in 'Tegen verkiezingen' bijvoorbeeld over loting in plaats van verkiezing. We moeten nadenken over alternatieven die wellicht beter passen bij behoeften van lokale gemeenten. Omdat 'traditionele' vertegenwoordiging niet meer toereikend is, zien we in de toekomst meerdere bestuursmodellen ontstaan.

Bob: We willen mensen die zijn aangewezen vanuit de gemeenschap. Maar dat je gekozen bent betekent niet altijd dat je het beste weet wat de gemeente nodig heeft. Daarvoor heb je anderen nodig: burgers, instituties, het bestuur, .. noem maar op.

Als we kijken naar publieke taken zijn betrokkenheid en legitimiteit van belang. De overheid is tot de jaren tachtig georganiseerd volgens het principe van legitimiteit waarbij burgers taken graag bij de overheid legden voor een gelijke behandeling daarvan. De laatste decennia echter, is het gevoel van betrokkenheid en vertrouwen bij de politieke instituties ver te zoeken. Hoe klein Schiermonnikoog ook is, zelfs hier merk je af en toe **het "zij" van de gemeente versus het "wij" de inwoners.** Doordat de overheid meer taken kreeg, werd de verantwoordelijkheid van burgers overgenomen. Dit heeft ertoe geleid dat burgers nauwelijks nog ervaren hoe je met elkaar gezamenlijk problemen kunt oplossen. In de huidige tijd willen en eisen burgers weer meer invloed. Buiten verkiezingen om hebben zij (te) weinig zeggenschap.

Jeroen: Als raadslid ben je een procesarchitect en volksverbinder. Je nodigt steeds de betrokkenen uit, brengt de verschillende partijen bij elkaar en gaat met ze in dialoog. Besluitvorming in gemeenteraden wordt dan in gezamenlijkheid voorbereid om een goede balans te vinden tussen participatie en representatie. In het sociale domein, in de plaatselijke netwerken van ondernemingen, verenigingen en instellingen, krijgt de participatiemaatschappij gestalte.

DE POLITIEK IS NIET TOEGANKELIJK

Bob: Landelijke partijen blijven alleen bestaan als hun wortels tussen de mensen liggen. Men stemt op personen, op degene met een sympathieke uitstraling of waar je vertrouwen in hebt. Om het vertrouwen in instituties te hervinden, zul je deze toegankelijker en begrijpelijker moeten maken. In newspeak “tijd voor een transitie”. Ik denk dat het de hoogste tijd is om het Huis van Thorbecke te verbouwen en misschien wel te renoveren.

Jeroen: In mijn opiniestuk ‘Loslaten in gemeentepolitiek’ komen verschillende standpunten naar voren die de politiek beter laten aansluiten bij de huidige samenleving. Een van die stellingen is “**De vertegenwoordiging van de bevolking via partijpolitiek raakt zijn tijd voorbij**”. Het kiezen op basis van personen moet gestimuleerd worden. Van persoon tot persoon vindt dan gesprek plaats, in plaats van partij naar burger.

Bob: Men wil weer het gevoel hebben dat men de bedoeling snapt. Wij moeten burgers uitleggen waar de overheid van is en niet van is, en ons bestuur en onze participatiemogelijkheden zo inrichten dat: 1. Burgers het snappen en 2. Burgers ook het gevoel hebben invloed te hebben.

NIEUWE CHECKS EN BALANCES NODIG

Jeroen: Checks en balances, dat is een belangrijk aandachtspunt. Wettelijk moet het vastgelegd zijn om die functie te waarborgen. Maar het is de vraag of dit (slechts) bij de raad belegd moet worden. Ontwikkelingen in de lokale democratie betekenen dat de raad in samenwerking met ambtenaren een andere rol gaat vervullen. Het risico bestaat dat met name de kaderstellende en controlerende functie diffuus worden. Om te waarborgen dat ze blijven bestaan, wordt toezicht wellicht geprofessionaliseerd. Bijvoorbeeld in **netwerkbegrotingen**, waarbij netwerkpartners zoals woningcorporaties, zorginstellingen en onderwijsinstellingen instemming geven voor elkaars plannen en onderling toezicht houden. Zo ontstaat er mogelijk een vorm van netwerkcontrol, waarbij public controllers van gemeenten en grote maatschappelijk instellingen in teams samenwerken.

Bob: Wellicht moet er een soort raad van toezicht komen. Met raad van toezicht bedoel ik dat je de verschillende rollen van de raad wellicht uit elkaar moet halen of anders beleggen. In de praktijk merk je soms dat de kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol wringen. Wellicht dat een governance model met een raad van bestuur (B&W), raad van toezicht (gemeenteraad) en algemene vergadering (een soort burgerforum) daarin een optie kan zijn. Dan kan de burger niet alleen via de raad, maar ook via een representatieve “algemene vergadering” zijn stem laten gelden.

De netwerkbegroting van Oude IJsselstreek

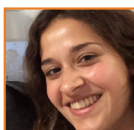
“We willen in de begroting meer aandacht voor het netwerk. Niet alleen de gemeente, maar ook inwoners, sportclubs, vrijwilligersorganisaties, bedrijven en vele anderen, leveren een bijdrage aan een maatschappelijk effect. Door dit inzichtelijk te krijgen zien we hoe helder en krachtig de samenleving is en hoe klein vaak de bijdrage van de gemeente.” - Gemeente IJsselstreek

BOB BOELENS
SCHIERMONNIKOOG
@bobboelens

JEROEN VAN URK
OUDE IJSSELSTREEK
@jeroenvanurk

MINY RAJIV
DEN HAAG
Stagiair bij de afdeling Doe-democratie
van het Ministerie van BZK